

Сёнтөрү Ялавё

Муркаш район хаҗачё

1944 сұлхи су уйахён 5-мёшёнченпе тухать

18 (7872) №

Юн кун, 2011 сұлхи пуш (март) уйахён 16-мёшё

Хакё ирёлё

Ачасен канавёнче унён тўпи те пур

Алина Николаевна Данилова район администрацийён вёрентў, сармраксен политики тата физкультурпа спорт пайёнче вай хурать. Чаваш патшалах педагогика институтёнчи пусламаш классен факультетне пётёрнёскер малтанах Калайкассинчи ватам шулта тарайна. Кёсён классене вёрентнипе пёрлех шул библиотекинче те ёсленё.

Халё вара тарашулла специалист ёстешёсене тёрлё ыйтупа пулашу, канаш пама пултарат. Районти вёрентў учрежденийёсен хярушсарлахе, вёсен ял хушалх пёлтерёшлё сёрёсем, шулсенчи профилё вёрентў, выпускниксемпе ёслеси – пётёмпех унён ёсёнё.

Кунсар пусне Алина Николаевна районти шул ачисене сулла сывлаха сирёплетмелли условисем туса парассишён те ответля. Акя халё шанах сак ыйтупа тимлет те вёл. «Касал суллахи вахатра шул ачисен 47 процентё хула сёмёнчи лагерсенче тата шулсем сёмёнче йёркеленекен лагерсенче хайсен сывлахе сирёплетме пултарё. «Роспотребнадзорён» Чаваш Енри филиалне те, районти уйрамне те проект заякисемпе тухрамёр ёнтё», – ёсе яланхи пекех вахатра пурнасланине палартрё специалист. Н. НИКОЛАЕВА сән ўкерчёкё.

Прокуратура

Сёр ыйтавёпе

Районти прокуратура ёсчёнёсем кушман пурлах правин патшалах регистрацийё тата пурлахла сыханна ёссем синчен калакан саккунсем мёнле пурнасланине, саван пекех кадастр ёсне, сёрсен патшалах мониторинге, геодезие картографи ёс-хёлне тёрёслёсё. Савна май Росреестран территория органёсенчи, саван пекех патшалах власёпе вярэнти хай тытамлах органёсенчи кушман пурлах прависен регистрацийёпе, кушман пурлаха кадастр енёпе шула илнине, сёрсен патшалах тёрёслёвёпе сыханна коррупци сёмёллё тёрёслёхсем синчен район прокуратурине 62-1-05 телефонна пёлтерме пулать.

Э. СОКРАШКИН,
прокурорён асла пулашаканё.

Статистика тёрёслёвё

Пёчёк бизнес епле аталанать?

Пёчёк тата ватам предпринимательство секторё мёнле аталаннине палартма Патшалах статистикин федералла служби 2011 сұлта асанна сектор субъектёсем тёлёшпе пёр пётём статистика тёрёслёвне ирттерет. Кун пётём статистика тёрёслёвне ирттерет. Кун пётём статистика тёрёслёвне ирттерет. Кун пётём статистика тёрёслёвне ирттерет.

мартан 1-мёшё тёлне вара статистика тёрёслёвён формисене 782 предпринимателе, 120 пёчёк тата ватам предприятие ярас паня. Ку вёл 95,25 тата 88,89 процент пулать. Кунта сакан пек проблема тухса тарать. Ытларах чухне хаш-пёр представительсем аста вырнашнине палартма май сук. Савна май вёсен адресёсене палартассипе, пёчёк предпритисенчен пуринчен те отчетсене ыйшанса пётерессипе ял тарыхёсен администратийёсемпе тача сыханса ёслеме тивет.

Э. СИМАКОВА,
район администрацийён экономика пайён пулахе.

Пирён палла ентеш

Верашан сасалар!

Вера Соколова пире пысак ситёнусемпе таташах савантарать. Акя тин сёс пулса иртнё амартура вёл мала тухса тёнче рекордне сёнётрё, 20 километрла дистанцие 1 сехет те 25 минут та 8 сёккунтра парантарма пултарчё.

Савна май унён ситёнёвёсене кура Верана планетари февральти чи анасла спортсменка ятне тивёсеме Европари сямал атлетика ассоциацийён федерацине кёртме палартна. Унсар пусне сак номинацие тата 10 сямал атлет ятне таратна. Хамар ентешён интернет урла сак адреспа: <http://www.european-athletics.org/athlete-of-the-month> сасалама пулать, сасалав мартан 18-мёшёччен пырать.

Верашан сасалама манар мар.

Кёскен

Яла ёслеме чёне сёсё

Район администрацийён ял хушалх пайё хушалхсенче ёс вярнёсем пурри синчен пёлтерет. Е. Андреев яч. хис. хушалаха тёп зоотехник (уйахри ёс укси 7 пин тенкё), ёне фермин пуслaxe (5 пин тенкё), машинапа ёне савакансем (6 пин тенкё) тата водителёсемпе механизаторсем кирлё. «Восток» хушалх тёп инженерпа тёп зоотехник (6,5 пин тенкё), ветеринари фельдшерё (5 пин тенкё) тата водителёсене ёсе чёнет.

Паян районти ял хушалх предпритийёсенче 28 ёс вярнё пуша.

Пленум иртрё

Касалхи мартан 2-мёшёнче ДОСААФ Муркаш районёнчи вярэнти уйрамён пленумё иртрё. Ана общество уйрамён председателё В.Г. Львов усрё. Пленумра ДОСААФ членне илессин, член взноссёсене тўлесин сёнё йёркисен, член билёсёсене парассин ыйтавёсене сўтсе яврёс. Ку ыйтусемпе ытларах общество членёсем – шулсенчи ОБЖ предметне вёрентекенсем тухса каласрёс.

Каласа хавармалла: республикпе сак вахата ДОСААФ членёсем 600 сынна яхан шутлана сёсё. Пирён районта вара вёсем 100-е яхан. Пленум мартан 16-мёшёнче Турай шулёнче хайён ёсене малалла тасмалла.

Б. ШУРНОВ,
обществан сар комиссариачён Муркаш тата Элёк районёсен пайёнчи пусламаш организациыйён председателё.

Райадминистраци пуслaxён ыйшанавё

«Пуранмалли сурт-йёр – 2011»

Санталах суркунне енелле суланна май аша кунсем пусланичен те нумаях вахат юлмасть. Ку вара каллах суркунне типё куракпа, шарах санталакпа сыханна. Ун пек лару-тарура пушар хярушлахё ўсни пирки ытлашши калама та кирлё мар. Сакна шула илсе район администрацийён пуслaxe Ю. Иванов пуш уйахён 2-мёшёнче «Район территорияёнче «Пуранмалли сурт-йёр – 2011» профилактикапа надзор операцийё ирттересси синчен» ыйшану каларчё. Вёл 2 тапхярпа иртё: пуш уйахён 1-мёшё – су уйахён 31-мёшё; аван уйахён 1-мёшё – раштав уйахён 25-мёшё.

Сак операци вахатёне пушар хурал ёсчёнёсем, вярёсенчи ял тарыхёсен пуслaxe семпе ял сыннисемпе анлантару, вёрентў ёсёсем, кивё электропроводкасене улаштарассипе тата камакасемпе марьёсене вахатра юсассипе каласусем ирттерёс.

Паянхи куна вара района пушар хярушсарлахе пе сыханна лару-тару сапларах. Пуш уйахён 11-мёшё тёлне Муркаш енре пурё 12 пушар пулчё, ирёке кайна сұлам 2 сын пурнасене татрё. Танлаштарулла пახсан пёлтер сак тапхярта пулна 13 пушарта 1 сын пурнасран вахатсар уйрална ччё.

Пушартан кашниех тёллё сыхлансан унён инкёкё те пысак пулмё тата унран паранса иртме те сул усалё.

Райадминистрацире

Хисеп грамотипе наградаланя

Ял хушалх производвинче нумай сул хушши тараша ёслёнёшён район администрацийён пуслaxe 2011 сұлхи мартан 1-мёшёнчи 156 № ыйшанавёпе «Свобода» хушалахан сак ёсчёнёсене район администрацийён Хисеп грамотипе наградаланя:

– **Светлана Леонидовна ДИМИТРИЕВНА**, Сатракассинчи сёт-су фермин пярү пахақанне;

– **Любовь Ивановна СМЕРНОВАНА**, Сатракассинчи сёт-су фермин машинапа ёне савакан операторне. Нумай сул хушши тараша ёслёнёшён тата обществолла ёсчёнё активла хушаннашан район администрацийён пуслaxe 2011 сұлхи мартан 2-мёшёнчи 157 № ыйшанавёпе Чуманкасси ял тарыхён пуслaxe Людмила Германовна КОВАЛЕВНА район администрацийён Хисеп грамотипе наградаланя.

Сынсен сывлахе сыхла сёс тивёслё тўпе хывнашан тата нумай сул хушши тараша ёслёнёшён район администрацийён пуслaxe 2011 сұлхи мартан 4-мёшёнчи 165 № ыйшанавёпе районти тёл больницан хирургии уйрамён медицина сестрини **Ирина Аркадьевна СОФРОНОВАНА** район администрацийён Хисеп грамотипе наградаланя.

Акци пырать

Усал йалана хирёс

«Аста кам вилём сутать – пёлтер» ятпа пётём Рафсейри наркотиксене хирёс акци пырать. Акцин пёрремёш тапхярё пуш уйахён 10-мёшёнче пусанчё, пуш уйахён 18-мёшёччен пырать. Иккёмёш тапхярё вара 2011 сұлхи чўк уйахён 10 – 18-мёшёсене пулать. Савна май «шанас телефонёсем» ёслёсё, районти шалти ёсчён пайне 62-8-79, управленине 23-01-00 номерсемпе кашниех кам тата аста наркотик сутни синчен шанкаравласа пёлтерме пултарать.

Районти шалти ёсчён пайё.

Тав сажакё – суйлавсёсене

Оринин ял тарыхёне иртнё суйлавра маншан сасаланя суйлавсёсене пётём камалтан тав сажакё калатп. Ёсёрсем анса пырчяр, сёмьере килёшў хушалантар, сывлахла пулар.

Сире хисеплесе С.Г. ВОЛКОВ.

Саламлатпяр

Пирён хакла та юратна сыннамара – Шарпаш ялёнче пуранакан **Лидия Алексеевна БОРИСОВАНА** иртнё юбилей ячёне чун-чёререн тухакан чи аша туйамсемпе саламлатпяр. Эпир сана сирёп сывла, иксёлми телей, вярём кун-сул сунатпяр. Кил-ийшра яланах килёшў хушалантар. Мён ёмётлени пётёмпех пурнаслантар. Сётелу сажак-тавартан ан таталтар, керёкү тавансемпе пуян пулар. Ачусен, манукосен ырлахне курса саванмалла пулар санан. Килекен кашни кун ырлахпа саванас илсе килтёр.

Пысак салампа: мажарё, ывалёсем, хёрёпе керушё, кинё, манукёсем, тахлачи, таванёсем.

Хакларан та хакла аннене, кукамая, мамак, хунямана – Сёньял Хуракассинче пуранакан **Васса Васильевна ЛЬВОВАНА** мартан 15-мёшёнче 83 сул тултарна ятпа ашшан саламлатпяр. Юман пек сирёп сывла, чаваш сурпанё пек вярём кун-сул сунатпяр.

Салампа: икё хёрё, керушё, манукёсем, кёсён манукёсем.

Ял тәрәхәсенче профилактика кунәсем пырассә

Йөркенә ял халәхәпе пёрле тумалла

Турай ял тәрәхәнчә кәснерни кун профилактика кунә иртрә. Ытти сёрти пекех унта хутшәнакансем ушкәнсенә пайланса ёслерәс. Сәк кун пәтәмпә милици ёсчәнәсем право йөркинә административлә майпа пәснәшән 9 протокол сүрчәс. Татса памалли Ыйтусем вара кунта та сук мар. Профилактика кунне хутшәнакансем кәрсә тухнә кашни сәмьеренә пусланатъ вәл.

«Ачана эрехпе улаштармастап»

Эрех тени пурне те танлаштаратъ пулас. Килте үсәрле «йөрке» тума пуслана чухне сәкна ачасем те курса үснине шутламассә сәв. Ку тәрәхри пёр сәмьере те кин сәпкалама юрататъ. Сәв сәлтава пула районти сұл ситмен ачасемпе вәсен прависене хутәлекен комиссиңче учтра тәрәтә. Ахаль те йөркәллек мар хутшәну вара ывәл Мускава ёслеме тухса кайсан тата та хәрсә ситет пулмалла: пукансене сәвәрсә сәпни те, ытти те йәлтах ачасен ку сә үмәңче пулса иртет. Профилактика кунәңчә хәрарәм урәччә: аңа итлес пулсан унран «сәветтуй» хәрарәм сук. Малашне чәннипех те сәпла пуласса шанас килет.

Хәр суралсан сахалтарак проблема пулатъ те сәсә хәшәсем. Тәрсә воспитани парса үстермесен хәр те, ывәл те пәрех пуль сәв. Ку тәрәхри ватә мәшәр та хәрәңчә телей курмарә. Куккук пурнәсчә кәмәлларә хәрә. Хәйәң хәрне тивәслә анне пулма вәрентәсә үстереймерә. Амәш әшшине туйса үсмен хәрәң хәйәң ачисем сәв нушана ан курчәр тесе тәрәшмалла пек. Пурте апла мар иккен. Хәрә те амәш сұлнәх суйларә: пёр ачине Улатәрти пәчәк

ачасен суртне асатрә. Тәприне вара сәмрәк хәрарәм хәйәң кукамәшәле тата кукамәшәле хәварса Шупашкара ярантарнә. Пёр кун маларах кайнәскер профилактика кунәңчә те килте марччә. Мән сәлтава кайнине ватәсем пәлмәсчә.

– Кәна та ача суртне памаллаччә, – чәре шанса каймалла сәмаксене каларә ватә хәрарәм. Хытах тарәхәсчә пулас пурнәс тума шутламан мәнукә сине.

Сәтракәссинчи сәмьере вара 2 ача амәшә килте сукчә. Ял хушшинчә тирпейлә те яп-яка тәхәнса сурекен хәрарәм килте пёр сүппе те вярәнтан хускатманни паләрчә. Ку суртра хәрарәм пурәнәтә темә йвәвәр. Ку сәс-и? Килте пёр пәрчә кәрпә, макарон та – симелли нимән те сукчә. Аста сурет икә ача амәшә? Мән ситерет вәл ачисене шултан килсен, кәна никам та калаймарә.

– Хура сәкәр ситәпәр, – терә упәшкин сывләх әңчәң хавшак шәллә.

Анчәх пёр сәкәр татәкә те ништа та куранмарә.

Ку сәмьери лару-тәрәва суйлаври куккук-амәшә ачине улашкиле пәрахса хәварса «вәсәсә кайнә» сәмьере танлаштарас килет. Арсыңнән киләңчә тип-тирпейлә, урайә те сәп-сүтә, сәмелли те хатәр.

– Ачана эрехпе улаштармастап, – терә арсың.

Сәк сәмаксене сәк ялти час-час эрех сәпкалакан мәшәртан та (профилактика кунәңчә вәсем урәччә), хәйәң тәван ачисене манса, «юлтәшәмпә» эрех ёсчәкән хәрарәмсәмпә арсыңсенчә те илтес килет.

– Сына ёс кирлә, – терә ял тәрәхә сүмәңчи сәмьесәмпә ёсләкән комисси членә, Турай шуләңчә ачасене вәрентәкән З.П. Григорьева. – Килти хушма хушләхрәх уқса туса илме пулатъ. Эпир 2 ёне усратпәр. Сәт сүтсах уйәхне 15 пинтенкәрен кая мар тупәш тәватпәр.

Сәк шухәша әша хывсан тем пекәхчә эрехе иленнә тата «хитре» пурнәс шыракан амәшәсен, ашәсәсен. Профилактика кунне пәтәмләнә май сурәх асаннә сәмелли ним те сук сәмьене кашни эрнәрәх кайса сурәме кала сәсә тәтәлчәс.

Пәтәмләнә вярәнне

Пәтәм проблема эрех ёснәңчә пусланатъ сәв. Профилактика кунне пәтәмләнә чух районти шалти ёсчә пайән ертүси Е.И. Плечов эрехпе иртәхәкәсәмпә кәрсәсәине вәйләтмәллине паләрчә. Сәвән пекәх малтан судпа айәпланнисене те ку сурән вәсәртмәллә мар. Мәншәң тәсен преступләнәсенчәң ытларәхәшә эрех ёснәпә пулатъ. Турайсенчәң та пәрәнса иртмәст сәк проблемә. Общәствәллә хәрүшсәрләх милициәң ертүси В.А. Григорьев каланә тәрәх кәсәлхи 2 уйәхра кәна

милицин участкари уполномочәнәйә эрех ёсә общәствәллә вярәнәтә сурәнәшәң, үсәрлә пәчәк хулиганла ёсә тунәшәң 36 протокол сурнә. Ку вәл сәк тәрәхрә пурәнәкәсән йшәң 1,5 процәнчә пулатъ. Тивәслә пәтәмләнәтәсәмпә тумә хистет ку цифра. Асписәне кура кәсәңнисәмпә те эрех чәккәине алла илмә пусласчә. Профилактика кунне пәтәмләнәтә май районти шалти ёсчә пайән сұл ситмен сәмрәкәсәмпә ёсләкән подразделәнәңчә учтра тәрәкән пёр шул ачине сүтсә яврәс. Сәвән пекәх – эрехпе пуса минретсә килте «сәл-тәвәл» кәларнә 3 арсыңна.

Февралән 15-мәшәңчәң пулса мартән 15-мәшәңчәң «Милици тата ачасем» акци иртрә. Сәвнә май районти шалти ёсчә пайән сұл ситмен сәмрәкәсәмпә ёсләкән подразделәнәңчә ертүси М.А. Конузина тата районти тәп больницәң нарколог-психотерапевчә Л.М. Иванова Турай шуләңчә ачасәмпә тәл пулса профилактика кала сәвнә ирттерчәс.

Сәкна паләртәсә хәвармалла, профилактика кунне пәтәмләнәтә сәре хутшәнакансем, ял старостисем, депутатсем вярәнти татса памалли ййтусәңчәң пәрәнманни пёр ял тәрәхәңчә пәрлех ёсләмәллине әнланни паләрчә. Анчәх ял-йыш сахал пуларәңчә. Сәкән пек мәрәпәртәсәне кәна мар, профилактика ёснә ял халәхә активлә явәстәрмалла.

Л. ПАВЛОВА.

Сәмак – ха сәт тусә сәңчәң

«Сәвә-юрә пурәнма пуләшәтә»

Кашмашра пурәнәкан И.В. Майков пушә вәхәтра юрлама-ташлама, сәвә-хәйләсәмпә каләплама юрататъ. Муркашри Культура сурчә сүмәңчи «Муркаш» халәх фольклор ансамбльне сурет. Пәтәм тәңчәри хәрарәмсен кунне халалланә уяе кәсәңчә Муркашра вәл сәк ушкәнәтә юрланне пәрлех хәй сурнә юрра та хәхә шәрантарчә. Илмәлх тәңчәне вара Игорь Викторович ача чухнәх кәмәллатчә. Хәй каланә тәрәх 3 класра пәррәмәш хут ялти клуб сәңи сине тухни уншәң тем пьсәкәш сәвәнәс пулнне пәрлех пьсәкә сәңтерү те пулнә.

Ачәшәң хәйәң пултаруләхне курни, хәйәң вәйне шанни пьсәк пәлтерәшлә-сәкә. Хәйне сәк илмәлх авәрне илсе кәңә В.Г. Тепловпа А.Е. Романова паян та тав тәватъ вәл. Шупашкарти профтехучилищәре вәреннә чухне вара унән директорчә, вәләх музикант та В.С. Романов хавхалантарса пыратчә. Кайран Совет Сәрәңчә тәнә сұлсәм. Унта та усә сәсәлсән шутәңчәчә Игорь Майков. Юрлама юратаканскәрне сәвә сурса пәхас шухәш та пырса кәртә. «Тен пулатъ», – шухәшлатъ вәл.

1991 сұлтанпәх район ха сәчәпә сыхәну тытма пусләнәскер редакцине замәткәсәм сурма хәнәхнәччә ёнтә. Ялти маттур сәңсәмпә, пулса иртәкән событисәмпә паллаштарнипә пәрлех вәл е ку сивәч ййтусәне те хускатма пусларә пыра-киле. Хәйәң пәррәмәш сәввинә те ха сәтә илсе каятъ вәл.

– Сан пулмәстә темерәс мана унта. Ман сәввә юсәса-майлаштарса пичетләрәс. Ун чухне сырусен пайән ертүсәңчә Л.П. Туктина ёсләтчә. Мана сәвә сурәссин вәртәнләхәсәне усса пачә, – аса илет паян И.В. Майков.

Л. ПЕТРОВА.

Вулакан пултаруләхә

Ыраттартән чуна

Ыраттартән, чуна, ыраттартән, Ма мана шәлләмерән пачах? Улталарән, чунна вара ларән, Ачасем хута кәчәс анчәх.

Ку сәмран сахал мар ку сәсүлхә юхрә, Хускатмарә пәрланнә чунна. Аллусем урәхне ачашларәс, Ах, мәнле, ман мәнле пурәнәс?

Кантәкран, кантәкран шав пәхатәп. Сан машин халә аста-ши тәрәтә? Телефон сүмәңчәң уйрәлмәстәп, Эс аста-ши? Ман чун ырататъ.

Әйәпнә пёр манра сәсә шыратән, Йышәнап, ачасем пур сәв ман. Шул ёснә эс хәвах әнланатән, Хәтә пәртәк хәрхәңсәшәң те мар.

Сәмьене салатас та килмәст сан, Пирәнтен уйрәләсшәң та мар. Ултав пурнәс вәс-хәрсәр пулмәст сәв, Манән чәтәм та ёмәрлөх мар.

Мучарпи.

Ыйту – хурав

Соцпакет пиркиех

– 2010 сұлхи ноябрь уйәхәңчә эпә инвалид пулса тәтәм, манән куршә вара – 2011 сұлхи январьте. Соцпакета эпир сәмәлләхәсәмпә илсе тәрәтпәр. Соцпакета усә курма пәрахәсәпи пирки пирән 2011 сұлхи апрелән 1-мәшәңчәң заявлени сурмалла пулатъ-и?

– Заявлени сурма пултаратәр. Анчәх та вәл 2012 сұлтан тытәнса кәна вәя кәрет. Мәншәң тәсен ку сәм тапхәрә пур. Вәл уйәхсәрен уқсан тәлесинә 2010 сұлхи октябрән 1-мәшәңчәң паләртинә сәкна пырса тивет. Енчәң те вара соцпакетпа усә курмалли ирәкә сәв дата иртсен панә пулсан унчәңхи йөркә вәйра пулатъ – соцпакет енәпә заявлени 2012 сұл валли 2011 сұлхи октябрән 1-мәшәңчәң кая юлмәсәр памалла.

– Манән асанне – вәрсәра вилнә салтакән тәләх арәмә. Соцпакетпа пачах усә курмәстә вәл. Анчәх та нумаях пулмәстә унән сывләхә сәмәй хавшәса кайрә, тәлвәсәр әмәлсем кирлә пулчәс. 2010 сұлта асанне соцпакетән медицина пайәпә сәмәлләхәсәмпә усә курасси пирки заявлени сурса пачә. Анчәх та ватләх сүләсәне кура вәл санаториә нихәсан та кайма киләшәс сук. Асанне санатори вярәнне уқсә илме пултаратъ-ши?

Суйлав

Сасәлав итөгәсем паллә

Мартән 13-мәшәңчә районта вярәнти хәй тытәмләх органәсәне суйлассипә иккәмәш суйлав иртрә. Суйлав сәсәм Оринин ял тәрәхәң пусләхнә, депутатсен Уйкас Янасәлти пёр мандатлә 3-мәш, Мән Сәнтәрти 10-мәш, Ильинкәри 2-мәш, Катъкассинчи 7-мәш округсәңчи ял тәрәхәсәңчи Пухәвәсәң депутатәсәне суйларәс.

Суйлав итөгәсем сәпла. Оринин ял тәрәхәң пусләхнә суйлама пәтәмпә 6 кандидат регистрациленә пулнә. Вәсәңчәң А.Г. Блинов 58, А.С. Волков 449, С.Г. Волков 281, А.М. Воробьев 22, А.П. Прокопьев 3, А.С. Суриков 425 сәсә пухнә. Сәпла вара суйлав сәсәсәң ытларәх сәсәсине пухса Оринин ял тәрәхәң пусләхә пулма Александр Сергеевич Волков суйланнә.

Уйкас Янасәл ял тәрәхә тәрәх пёр мандатлә 3-мәш Кәртәкәсси суйлав округәпә депутатсен ял тәрәхәңчи Пухәвәсәң депутатчә пулма Виктор Иванович Егорова, Мән Сәнтәрти ял тәрәхәңчи 10-мәш Мән Тугаркасси суйлав округәпә Владимир Трифонович Яшмолкина, Ильинка ял тәрәхәңчи 2-мәш Кушкин суйлав округәпә Михаил Ананьевич Бычкова, Катъкас ял тәрәхәңчи 7-мәш Молодежная суйлав округәпә Алевтина Сидоровна Евдокимовна суйланә.

Хамәр инф.

Пирән пата сурәсчә

Тәхәр вуннәра та – пурнәспа тан

Кәсәлхи нарәс уйәхәң 25-мәшәңчә Шурча шуләңчә нумай сұл вярәс чәлхипә литературинә вәрентәң, кайрантарәх ёсә урәкәсәне ертсә пынә Федор Васильевич Савельев 90 сұл туларчә.

Ф.В.Савельев учителә вара Шурча таврашәңчә пәлмен тата палламан сын сук та пулә. Вәл 57 сұл хушши Шурчари шулта вәй хунә. Унән пултаруләхә, ситән-ёвәсәм пирки каласа та пәтерсә сук. Хәй ёс ёмәрне сүмлә вәрентәкән йәлтах сурәсәне, ачасәне пилләнә. Алли унән «ылтәнран» пулә, кирек еплә ёсә те вәснә ситерет.

Шулта 1990 – 2001 сұлсәңчә ёсә урәкәсәне ертсә пынә май вәл ачасәң вәйәпә шулән кивә суртнә тәпрән сәнетнә. Ачасәм валли столовәй йөркәләнә. Вәл ертсә пынипә ачасәм тәрләрәң япаласәм туса ял халәхнә суннә. Унсәр пушә Федор Васильевич пусарнипә шулта тәрлә ёсә пүлмәсәм йөркәләнә. Унән тәрәшуләхәпәх шул пахчи сәкәләнә, унта халә 200 яхән сурла тәмми үсет. Ял халәхнә те тәрлә сурла хунәвә суннә, шул столовәйә валли апат-сәмәл сә туянма пуләшнә.

– Ёсләмәсәр ларма пултараймастап, – тет вәл тәтәшәх тәрлә ёсәпә апаланма хәнәхнәскер. Хисәплә вәрентәкән үсәкән әрәва ёсчәң те сәпайлә, малашләхрә тәрсә сұл-йөрлә утма вәрентәт.

Федор Васильевич хәй ачисәне тәрсә воспитани парса үстернә. Вәсем вара аңа ыра тәсләх вярәннә хунә, сәр-шывшәң усәллә сәңсәм пулнә. Хәрә Люба Хусанти химипә технологи институтәңчәң вәренсә тухнә. Халә тивәслә канура пулин те тәп технолог тивәснә пурнәсәлатъ. Ывәлә Владимир Шупашкарти Чәваш Патшаләх университетәңчә вәреннә, инженер профессинә алла илнә. Вәсәң ёсәри тәрәшуләхнә Хисәп грамотисәм сирәпләтәсчә. Ватта сума сәвакан – хәй те сумлә пулакан, тәсчә халәхрә. Сәкна вара Савельевсәм пиркиех каланә. Ачисәм Федор Васильевич патнә килсәх тәрәсчә, килсурт таврашәңчә ёсләсә пуләшсәсчә.

Хисәплә Федор Васильевич! Сирә сума суса 90 сұлхи юбилейпа чун-чәрәрен саламлатпәр. Пурнәсәң тумхәлхә та әнлә сүләпә, йывәрләхсәне сәңтерсә шанчәкпә утса пыма чәваш юманә пек сирәп сывләх, тәнәсләх, чәваш тәрриллә сурлан пек вәрәм, пархатарлә кун-сұл, сәл ку сук тапса тәрәкән вәй-хал, иксәлми телей сунатпәр. Ёмәт-тәлләвүсәм яланәх пурнәсләнса пыччәр.

Шурча шуләңчә сирәң пек пултарулла учитель ёсләнишәң мухтанатпәр, пирәншәң ыра тәсләх пулнәшәң сәвәнатпәр.

Шурча шул коллектив.

– Пултаратъ. Сәвнә валли унән 2011 сұлхи апрелән 1-мәшәңчәң Пенси фончәң вярәнти управленине пымалла, соцпакетән санаторипә курорт пайәпә усә курас марри пирки заявлени сурса памалла. Заявлени панә хысәң тепәр уйәхрән тытәнсах вәл уйәхсәрен санатори вярәннә 84 тенкә илмә тытәнә.

Сәмак май ватләх сүләсәне пула хәйсем пырса суреймен тата пәчәң пурәнәкан ватәсәм патнә Пенси фончәң специализәсәмпә хәйсем те пыма пултарасчә. Сәвнә валли Пенси фончәң управленине турә лини телефонәпә шәнкәравламалла кәна.

– Эпә 2010 сұлхи октябрән 1-мәшәңчәң соцпакетпа усә курма пәрахәсәпи. Апрельән 1-мәшәңчәң манран заявлени йышәңсә-и?

– Апрельән 1-мәшәңчәң соцпакетән әмәл тата санаторипә курорт пайәсәмпә усә курма пәрахәсәпи пирки кәна заявлени сурма пулатъ. Сәкун транспорт пайәпә усә курас марри пирки заявлени 2011 сұлхи октябрән 1-мәшәңчәң пама пулатъ, вәл 2012 сұлтан тытәнса вәя кәрет.

Пенси фончәң райони управлений.

Мартан 15-мөшө – тавар туянакансен прависене хўтөлемелли кун

Тавар туянакана хўтөлемелле

Чи малтанхи хут сак пөлтөрөш пирки Джон Кеннеди 1961 сүлта США-ра иртнө конгресра асәннә, сав сүлах пөтмө тәнчери тавар туянакансен пөрлөшөвөн организацине регистрациленө. Вәл 72 сөр-шыври обществәлла тата патшаләх 180 организациенчә тәрәт, тавар туянакана төрлө енлө хўтөлет. 1989 сүлта тавар туянакансен прависене хўтөлекенсен пөрлөшөвөн федерацине йөркеленө. Федерацине антимонполи комитетчө, санэпиднадзор, патшаләх стандарчө тата ытисем те кенө. 1992 сүлта Раçсей пөтмө тәнчери тавар туянакансен прависене хўтөлемелли куна пәллә тума пусланә, «О защите прав потребителей» саккуна йышәннә. Тивөслө саккуна пулшәвө тавар туянакана сүту-илүре пите кирлө. Сәпла вара тавар туянакана халө сакәр

төрлө права хўтөлет. Кәсәл сак кун «Потребитель за честные финансовые услуги» девизпа иртет.

Муркаш районө те тавар туянакансен прависене хўтөлемелли куна халәл-ласа төрлө мероприятия ирттерчө. Сәвна май сүту-илү төлөшөнчө төрлө ыйтусемпе шәнкәравласа пөлтөрме «шанәс телефонө» йөркеленө, унән номерө 62-3-89. Мартан 6-мөшөнчө Мән Сөнтөр тата Муркаш ял тәрәхөсенчө уяв ирттрө. Унта «Икерчө хәналәвө» конкурс пулчө. Тутлә апат-сәмөс әстисем 18 төрлө икерчө пөсөрсө сәйларөс. Сәпах та Шомикри кафе өсөнөсөнө сөтөкөнни пулмарө, вөсен икерчисем хәйне майлә селөм пулчөс. Астаçәсем асән-маләх парнепе диплома тивөсрөс.

Э. СИМАКОВА,
экономика пайөн ертүси.

Сөтел сине – паха апат-сәмөс

Сентресем сичи тавар хакө, пахаләхө сынсене тәтәшәх каләстәрәт, хумхантарәт. Туянаканшән тавар пахаләхө малта пулмалла вөт. Акә сак кунсөнчө хәсәт редакцине пөр сүру килчө:

«Лавккара кәлпасси туянтәм. Анчах та ун этикетки сине әна хәсан хәтөрлөсө кәларине сьрман, сүтнә кунне кәна пәләртнә. Төрөсипе вара кәлпассие маларахах пөсөрсөнө вөт. Этикетка сине пәхсан тавара сүтнә кун әна хәтөрлөсөнө пөр вәхәта килет».

А. ИВАНОВА.

Ку сүру тата тавар пахаләхө пирки каләсма эпө «Роспотребнадзор» управленийән территория уйрәмөн төп эксперт специалистчөпе Глафира Григорьевна **ВОРОБЬЕВА-ПА** сыхәнтам.

– Тавар пахаләхө, хакө куллен тимлөх уйрәмәлли сивөч ыйтусенчә пөри пулса тәрәт. Эпир сүтүсәсем халәхә сөнөкөн тавар пахаләхөне төрөслөсөх тәрәтпәр. Пөтөмөшлө илсен вара республика шәйөнчө иртнө сүл пахаләхә төрөслөнө апат-сәмөсө продукчөсен 10 проценчө нормәпа килөшөсө тәман. Хәш чухне пахаләхсәр тавара сүтләхрән пачах та пәрахәсәлама, яваплисене ответ тыттарма тивөт. Республикән патшаләх ветеринари службин ертүси Г.Яковлев пәләртнә кәтартусен илсе кәтартам-ха. Предприятисемпе

пасарсенчә 75 тонна ытла аш-пәш, 2 тонна яхән пулә, 0,8 тонна сөт продукчөсен пахаләхсәр издөлийөсөнө пәрахәсәлама тивнө.

Иртнө сүл районта апат-сәмөс чөр таварөсөмпе продукчөсөм төлөшпө 620 төрөслөв (проба илнө) ирттернө. 16 төслөхре ситменлөхсөм тупса пәләртнә, продуктсен пахаләхө нормәпа килөшөсө тәман. Вәл шутра 9 ситменлөх обществәлла апатлану предприятийөсөнчө, 7-шө Муркаш сөт заводөнчө пәләрнә.

Ку сүру авторне вара сәпларах калас килет. Кәлпассие лавккана курупка-

сөмпе күрсө килөсчө. Вөсем сичне кәлпассие хәсән пөсөрсө хәтөрлөсөнө сьраçсө. Сентресем сичне кәсса хунә тавар этикетки сичне саккуна килөшүллөн вара әна хәш-пөр тавар сичне пәләртмасан та пултарәсчө. Ун пирки эсир сүтүсәрән ыйтма пултаратәр, вәл сире әнлантарма тивөс. Хәш чухне вара сүтмәлли сөкөк тухнә кәлпассие кәсса пысәках мар висөпе сүтма пултарәсчө. Сөнү – сүтүсә сәмөсө хәвәрән умра висөсө, чөркөсө пама ыйтмалла. Этикетка сичне тавар ячө, сөрчө, таварән пөр килограмө тата кәсса хунин хәкөсем, әна хәсан кәсса чөркени, тавара хәсанчә уса курма юрани, сүтүсә алә пусни кирлө. Нормәпа килөшүллөн пысәк лавккасенчө, пасарта төрөслөв тараси пулмалла.

Этикеткәсөнө, тавар тытәм, сүтмәлли сөкөк сичне пөлтөрнө тимлөнө вулмалла. Сүтүсәрән сертификат тата гаранти докуменчөсөм ыйтма вәтанмәлла мар.

Р. ИЛЛАРИОНОВА.

Патриотла воспитани

«Халө тәрәшни малашне пулшө»

Сәпла хурав пачө Сергей Куликов курсант Муркаш шкулөнчә кәсәл вөренсө тухакансем унән вөренөвөпө, курсант пурнәсөпө интересленсө панә ыйтусөнө ответленө май. Иртнө эрнере вәл хәй вөреннө Муркаши вәтам шкула учительсөмпе тата юлтәшөсөмпе төл пулас тесе ятарласах ситрө.

«Отпуск вөслөнчә тәван шкула килсө курас килчө. Халө 11 класра вөренекөнсем хушшинчө сар училищине вөренме каяс текенсем пуррине пөлсен вара вөсенө хам вөреннө институтпа пәләштарас тесе шуларам», – пөлтөрчө вәл.

Чәнах та төл пулу вәхәтөнчө 11-мөшөсөм Пермьри РФ наказанисене пунәсә көртөссин федераллә служба институтне мөнлө вөренме кәмөллине те, унта мөнлө дисциплина пулнине те төппилөх пөлчөсө темелле. Сәмах стипенди сине курсө. «5 пин тенкөнө яхән стипенди, түйөсөр апатлану, түйөсөр сүт-пуç, хәвна ыра өнчә кәтартсә – хавхалантару укси. Сәкә маншән, 1 курсра вөренекөншөн, лайәх тесе шултатәп. Вөренүре

өлкөрсө пымалла кәна. Пәллах, дисциплина сирөп пулни, ответләхә туини кирлө. Сәр сыннин, чән-чән арсыннан чи кирлө өнөсөм сәксем. Стипенди илсө тәни вара атте-аннөшөн те сәмәлләх тесе шултатәп», – пулчө хурав.

Сәмәлләх кәна та мар. Сәр институтөнчө вөренекөн ывәлөшөн мәнәсланма та май пур Сергейән ашшөпө амәшөн. Акә Пермьри институт ку таранччә Раçсейри сәр профилөпө пөлу паракан аслә шкулсөм хушшинчө ирттернө йөлтөрчөсөн амәртәвнө пөррөмөш хут хушшәнма пултарнә. Ку вара пирөн Муркаш каччипө тюррөмөнөх сыхәннә. Хәйөн курсөчри юлтәшөпө асләрах курсра вөренекөншөн, лайәх тесе шултатәп. Вөренүре

ровкәсөм ирттерме тытәннә. Институт администратийө курсантсөнө пулшәннә. Ес кәтартәвө – Пермьри институтән командди 34 команда хушшәннә амәртүра пиллөкмөш вьрән сөнөсө илнө.

Вөренүре йывәр та, өсрө сәмәл тесе ахал каламан. Сергей каланә тәрәх вөренүри йывәрләхсөнө пурте чәтсә ирттерөймөсчө – институтри вөренөвө пәрахакансем те пур. Анчах та Куликов курсантән хушшәсө сирөп: «Пурнәсә хөс-пәшаллә вәйсөмпе сыхәнтарсан та, «гражданкәра» та хәвән вьрәннә тупмалла, чән-чән арсын пулмалла».

Н. НИКОЛАЕВА.
Сән үкөрчөкрө: кәсәл шкултан вөренсө тухакансен Сергей Куликов курсант ыйтса пөмелли нумай.

Хуçаләхсенчи отчетпа суйлав пухәвөсенчә

Ўсөмсен сүлөнчөх Исөтерккөсөм

Чөртлө ял хуçаләх сүлөн икө уйәхө иртрө. Сөр өсөнөвө унчөнхи сүлтәләкә пөтөмлөтөт, мөн тунине тишкерсө малашлөх планөсөнө усәмлатәт. Паян районти пөрлөшүллө хуçаләхсенчө отчетпа суйлав пухәвөсөнө тапхәрө пыратә. Рынок хушшәнәвөсенчи экономика улшәнәвө сәкна сирөп ответләхпа тума ыйтатә.

Иртнө эрне кун сак ответлә өсө Чкалов яч. хис. хуçаләх өсөнөсөм туса ирттерчөс. Мөнлө өслөрөс-ха пөлтөр Исөтерккөсөм? Сәк ыйту сине пухәва ячөшөн тухман хуçаләх ертүси те, төп специалистсөм те пөлтөрхи өсөнө тишкерсө төплө хурав пачөс, мөн тата мөнлө өслөнине кура умри плансөнө пәләртрөс, төллөсөнө әнәсләрах пурнәсәлама майсөм пуррине сүтсө яврөс.

Пөлтөрхи сәнталәх условийөсөм шәрәха пула уйрәмах пысәк йывәрләхсөм кәларса тәрәтрөс пулин те паянхи өсө ырана хәварманнисөнө лачакана пүтармарө. Сәнталәх условийөсөнө пәхмасәрах аталану сүлөпө утакансем хушшинчө Чкалов яч. хис. хуçаләх та пур.

Өс кунөсөнчө Исөтерккөсөм кашни сөхөтпө тулөх уса курас төллөвө сәмәл мар сәнталәх условийөсөнчө те пөлтөр тулли вәй-хәватпа тата агротехнологие пәхәнса сүр аки ирттерчөс, акнә-лартнә культурасөнө сүм айне пулма пәмасәр сәтәрсәсенчә асәрхаса пәхса үстерчөс, паха утә пуçтарчөс, вьлөх апатне вәхәтра та ситөлөклө хәтөрлөрөс. Сәкән пек тәрәшулөхпах пысәк лаптәксөм сичне вьрма ирттерчөс, хирсөнө көрхи культурасөм акса хәварчөс. Хәйсөм пурнәсәласан умри өсөнө никам та туса парас сүккине Исөтерккөсөмпе Анаткас Апашсөм аван әнләсчө. Вөсем пөлтөр 700 гектар ытла лаптәк сичне үстернө теш тырәпа пәрса йышши культурасөнө тирпейлөх пухса илсө келөтө көртсө хучөс. Куш шәрсине сыхланә пек пәхса үстернө пурләх шәрәх сәнталәх кәларса тәрәтнә йывәрләхсөнчө те производствәна питех чакарса яма пәмарө. Пөрлөхи тәрәшулөхпа хуçаләх өсөнчө

өсөм висөм сүлхи сөнаж масси сүмнө пөлтөр 325 тонна хушрөс, обществәлла вьлөх-чөрлөх валли 132 тонна утә янтәланипө пөрлөх әна хуçаләхра өслөкөнсөмпе ял сьнинисөмшөн 130 тонна вәхәтра пуçтарса типөтрөс. Унчөнхи сүлсөнчө те малашләхә пәхса өслөнө хуçаләх шәрәх сәнталәх кәларса тәрәтнә йывәрләхсөнө сөнөмө маларахи вәхәтра хәтөрлөнө тата пөлтөрхи вьрмари уләма, утәна, сөнажа 2 миллион ытла тенкөлөх районти хуçаләхсөмпе сьнсөнө сүтрө. Пөрлөхи тимлөхө кура хуçаләх хөл қасма условнәй вьлөх пуснө 28 центнер вьлөх алачө хәтөрлөмө пултарчө. Апат пуррине кура кәсәлхи кәрлач уйәхөн 1-мөшө төлнө Исөтерккөсөм майрақаллә шултра вьлөхсөнө йышне висөм сүлхинчә 62 пуç хушса (районта иккөмөш кәтарту) 208 пуç ситөрчөс. Вәл шутра өнөсөм 66 пуç (2009 сүлхинчә 5 пуç ытларах). Сәкә пулса тәрәт те хөл кунөсөнчө тухәсәпа экономика төрөкөн никөсө.

– Юптарури пек сүллахи илөмлө кунсөнө юрласа та вьлөсә ирттерсен хөл кунөсөнчө савәнәс валли вьрән юлманнинө әнланатпәр тата ялан производствәпа экономика планөпө килөшүллөн өслөмө тәрәшатпәр, – пәләртрө хәйөн отчетлә сәмахөнчө кооператив ертүси Павел Геннадьевич Ефимов. Сәкә вәл нумай цифрәсөмлө тулли докладән шәнәрө пулчө.

Сөнө технологисөнө өсө көртсө Чкалов яч. хис. хуçаләх уй-хир тата вьлөх-чөрлөх продукцийө туса илсө унпа сүтә туса висөм сүлхинчә 2,5 миллион тенкө ытларах (10 миллион тенкөнө яхән) укса тума мөхөл ситөрчө. Кунта таса тупәш пирки каласа хә-

варни те вьрәнлә пулмалла. Вәл пөлтөр Исөтерккөсөмпе Анаткас Апашсөн 900 пин тенкөнө яхән пулнә. Хуçаләхра вәй хуракансен вәтам өс укси те районта пысәкисөн шәйөнчө: 6722 тенкө.

– Мөн пурнәслани тухәсәлә өслөмө пирөн майсөм татах пуррине сирөплөтөт. Куллен укса паракан фермәсөнчө пөлтөр юсав өсөсөм нумай ирттернипө пөрлөх кәсәл сөт пәрәхне те сөннинө хута ярсан продукци пахаләхө те, тупәш висө те үсөсө шанатпәр. Сәкна валли өслөкөнсен кәмәлө те пысәккине курса тәрәтәп, – терө Павел Геннадьевич отчетпа суйлав пухәвөнчө хәйөнөх малалла өслөмө, сөнөлөхсөнө пурнәсә көртмө пуху пөр сәслә шаннишөн тав тунә май. Умри төллөсөнө лайәх курса тәни вара кунта паянхи пуләм мар.

Хуçаләхра пөлтөр кашни өне пуснө 4 пин ытла килограмм сөт сунә. Малта пыракан хуçаләхсөм сәв хушәрах 6 пинлө чикө урлә иртни Исөтерккөсөнө малалла чөнөкөн йөхрәв пулнине йышәнса председәтәл әна хуçаләхән төп төллөвө тесе пәләртрө. П. Ефимов сәмахөнчә сөнө сөт пәрәхө хуçаләхри өсөнө ресурс перөкетлөмелли технологи сине куçармәлли төллөвөн пуçламәш утәмөсөм пулни те яр усән курәнчө.

Пухәва район администрацийөн пухәхөн пөррөмөш сүмө, ял хуçаләх пайөн ертүси В. Калинин хушшәнчө. Хәйөн сәмахөнчө Владимир Аркадьевич Чкалов яч. хис. кооператив районта ыра малашләхә өслөнинө төслөхө пулнине төрлө кәтартусөмпе сирөплөтрө.

Пөтөм өсө критикәлла пәхса тухса хуçаләх өсөнөсөнө иртнө сүлхи өсөнө «вәтам» хәс пачөс. Уставпа килөшүллөн пөрлөхи пухура хуçаләх ертүсипө пөрлөх правлени тата сәнав канәшөсөнө суйласа хәварчөс.

А. БЕЛОВ.

Редакци почтинчә

«Концерт парнерен те парне пулчө»

Сүркуннен пөррөмөш уявө хөрарәмсен пулни төрөсөх. Сүт сәнталәх чөрөлмө пуçланипө хөрарәмсөм татах та илөмлөнөсчө, пурнәсә татах та хитрөлөх парнелөсчө. Пөтөм тәнчери хөрарәмсен кунне халәлласа Москакассинчи Культура сүртөнчө «Шу-сәм» юрәпа ташә халәх ансамблө пуян та пысәк программәллә концерт лартса пачө. Культура сүртөнчө ал өсөсөн вьставки те өслөрө.

Концерт пуçланиччә ял тәрәхөн пуçләхө А.Н. Матросов сәмах илсө залра паракан пур хөрарәма та арсынсөн ячөпө чүнчөрөрен саламарө. «Перөдовик» хуçаләхән ертүси Н.Л. Царөв та салам сәмахө каласа хаваслантарчө.

Концерт вара икө сөхөтө яхән тәсәлчө, куракансөмшөн пысәк парне пулчө. Мөнлө кәна ташә курса, мөнлө кәна юрә итлөсө савәнмарәмәр пуль.

Республикәра нумай пулмасть иртнө «Мөхөл» конкурсра иккөмөш вьрән йышәннә Даша Макарова хәйөн илөмлө сәсөпө төлөнтөрмөллөх төлөнтөрчө. «Калинка» ташә ушкәнө тата! Ахальтен мар өнтө вөсөм кәсәл Чулухуларә иртнө Раçсей конкурсөнчә 3-мөш вьрән сөнөсө илсө таврәнчөс.

Арсынсөн ушкәнө вара Культура сүртне пухәннә хөрарәмсөнө юрә парнелөсө вөсөн чөрисөнө тыткәнларө.

Сәк уяв кәсөнчө хавасланмәлли тата төпөр самант пулчө. Н.М. Кондукторова хут купәсә Чәваш Республикин культуран тава тивөслө өсөнөвө ят илнине пөлсөн әна пурте саламларөс.

Концерт вөслөнсөн те сьнсөм килө чәсах саламларөс. Хәйсөн хушәш-кәмәлнө сцена сине хәпарса каласа пачөс. Вөсөмшөн сәк концерт парнерен те парне пулнине пөлтөрчөс.

Г. ГОЛУБЕВА.

Амарту хавасла уяв пекех иртрэ

Район администрацийен пуслăхен кубокне сёнесе илессишен иртрэ амарту йёлтер спортне юратакансемшен чан-чан уяв пулчэ. Амартан командасем, вёсене курма пуханнисем Сурлатринчи Культура сурчэ сумёнче йёркеленне «Сёсёл» эстрада ансамблен илемлэ юрисене итлесе киленне пултарчэс. Муркаши ачасемпе самраксен искусство шкулэнчи О.В. Григорьева хореограф ертсе пыракан таша ушканэ те хайен пултарулахёне савантарчэ. Сурхи хёвеллэ санталăк вара ирех камла хăпартрэ. Район администрацийен пуслăхэ Юрий Александрович Иванов ёс сынни йёлтер йёрэ сине амартма тухине ырласа спортан сак ене районта анла аталанакан спорт енёсенчен пёри пулнине те каларэ. Сак амарту хастар, сёкленуллэ камал пухса малалла та вай парса тухасла ёсleme хистенине палартса пурне те анăсусем сунчэ.

Районти ыра йала

Амартакансене саламлакансем хушшинче ЧР Патшалăх Канашен депутатчэ В.Г. Данилов, амартăва пусарса яракан В.И. Вязов та пулчэс.

Малтанах старта ертусёсем тата ертусёсен сумёсем тухса тёслэх кăрттрэс. Пёрисем пур вая пухса мала тухасишен амартнине, теприсем вара йёлтер йёрэ сине хайсен камалне сёкесе хавасланма тухине чăнах та ырламалла. Епле пулсан та ку енёпе тёслэх илмелли ертусёсем районта чылай.

Пурэ вара амартăва 57 команда пуханчэ. Малтанах учительсен командисем, вёсем хысăн предприятисен, организацисемпе учрежденисен командисем, кайран район администрацийен пайёсен тата ял тарăхёсен командисем йёлтер йёрэ сине тухрэс. Сапла майпа пёрин хысăн тепри пётэмпе виçе старт пулчэ.

Кашни стартах пёрремеш-иккёмеш тапхăр хысăн малти вырăнсене кам тухаси паларчэ.

Москакассинчи ватам шкулан, «Свобода» хушалахан, районти шал-

ти ёсен пайёпе Ярапайкассинчи ял тарăхен командисем сентерусёсен ятне тивёсрэс. Иккёмеш вырăнсене Шурчари тёп шкулан, «Ударник» хушалахан тата Сатракассинчи ял тарăхен командисем. Виçсёмешсем саксем пулчэс: Калайкассинчи ватам шкул, «Передовик» хушалахан тата Каткас ял тарăхэ.

Ертусёсен чупăвёне старта пётэмпе 40 сын тухрэ, вайлисем вара саксем: Хорну ял тарăхен пуслăхэ М. Колесникова (1-меш вырăн), Шурчари тёп шкул директорэ Л. Кудахова (2-меш), Чăваш Республика тарăх Раçсёйри ФНС районсем хушшинчи 6 № инспекци пуслăхен сумэ Л. Михайлова (3-меш), «Ударник» хушалахан тёп агрономэ А. Васильев (1-меш), М. Романов уйрам предприниматель (2-меш) тата «Сывлăх» ФСК директорен сумэ А. Слепнев (3-меш).

Дипломсемпе хакла парнесене мала тухнисем кăна мар, уйрамах тарашулла пулнисем те тивёсрэс. Сапла Хорну ял тарăхенчи Т. Александрова Муркаш ял тарăхенчи

Н. Антонов спорт ветерансем те парнесемсёр юлмарэс. Район администрацийен экономика пайен пуслăхэ Э. Симакова, Орининти ватам шкул директорэ В. Иванов та уйрам парне тивёсрэс. Спонсорсемпе судьясем пёр шухашла пулса «Свобода» хушалахан ертусине В. Ананьева, Москакасси ял тарăхен пуслăхэ А. Матросова та парнесем парса чысларэс. Муркаш ял тарăхен, Муркаши тёп больницан, ФСК, налук инспекцийен тата район администрацийен финанс пайен командисем те спорт уявёне парнеллэ пулчэс. «Алмаз-Холдинг» пёрлешу вара район администрацийен пуслăхне Ю. Иванова тата сак амартăва пусарса яракан В. Вязова кёмел медальонсем парса хавхалантарчэ. Йёлтер йёрэ хатёрлесе панашан В. Егорова ячёллэ спорт шкулне сётел-пукан илме 3 пин тенкёлех сертификат чачэ.

Хёллехи сезон хаваслан вёсленчэ. Умра вара амартусем чылай.

Н. НИКОЛАЕВА.

Редакци почтинчен

Аннесене – ашă камал

Ильинкăри ватам шкулта 2 тата 4 клас-сенче вёренекенсен шкул пурнасёненче интересли нумай пулса иртет. Акă Пётэм тёнчери хёраарамсен кунне халалланă уяв иртерме те ашё-амашё шкула пуханчэ. Хайсен ачисем пёрле уяв хутшăнма камал туни сурхи хёвеллэ санталăк евёр пурне те ашă камал парнелерэ.

«Килти ёсе» пурнасласа амашёпе хёрёнен таракан командасем мёнепне кăна савантармарэс пул. Семьесем синчен калакан презентацисем те пăхрамăр, плакатсемпе те, хайсем сырна савасемпе те паллашрăмăр. Апат-симёс хатёрлессипе те, си-пуç асталассипе те матур пулчэс пикесем. Хёр ачасем тёрлэ тумтир таханса прическăсемпе те паллаштарчэс. Такмаксен конкурсё те, ытти конкурссем те пите хавасла иртрэс. Конкурсенче командасене арсын ачасемпе ашёсем хавхалантарса тачэс. Уявра кашни амашёпе хёрё парнепе диплома тивёсрэ. Ачасем амашёсене хайсем асталана парнесемпе те савантарчэс.

Г. АНИСОВА.

Спартакиада – хёраарамсем

Сак кунсенче Шетмёпуç ял тарăхенчи хёраарамсен канашен председателен кубокне сёнесе илессишен ку тарăхри хёраарамсен спартакиади иртрэ. Унта пурэ 5 команда хутшăнчэ. Программăра спортан тёрлэ енёсем пулчэс: эстафета, канат туртаси, шашкăлла выляси тата футбол. Спорт уявне хёраарамсен канашен председателэ В. Никитина уррэ. Унпа пёрле ял тарăхен ертуси Н.П. Александров, депутатсен районти Пухавён депутатчэ А.П. Давыдов та хёраарамсене саламларэс.

Эстафетăра Тивёш пикисем мала тухрэс. Футбол вайинче вара Автанкассисене ситекенни пулмарэ. Канат туртасинче Тивёшсен команди каллех сентерчэ. Шашкăлла выляса

Катакуйёнчи Г. Васильева кăна та сентереймерэ. Спартакиадан пётёмешле кăртатвё тарăх Тивёшсем мала тухни паларчэ, вёсем хысăн – Катакуйсемпе Турхансем. Автанкассисемпе Сарчаксен командисем те хастарлах кăртатса куракансене савантарчэс.

Спартакиада спонсорэ – хёраарамсен канашен председателэ В. Никитина – матур пикесене парнесем, дипломсем парса чысларэ. Амартăва иртерме пулшăншан вай ял тарăхен пуслăхне Н.П. Александрова, Е.С. Степанов эксперт специалистэ, О.Н. Ильина, И.А. Смирнова тата А.И. Васильева тав сăмахэ калать.

В. НИКИТИНА, хёраарамсен канашен ертуси.

Постановление главы администрации Ильинского сельского поселения № 14 от 10 марта 2011 года

О проведении публичных слушаний по проекту решения по проекту муниципального правового акта «Об изменении разрешенного использования земельного участка»

В соответствии со ст. 28 Закона Российской Федерации от 06.10.2003г. №131-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации», ст. 14 Устава Ильинского сельского поселения Моргаушского района ЧР ПОСТАВЛЯЮ:

1. Провести публичные слушания по проекту муниципального правового акта «Об изменении разрешенного использования земельного участка» 23 марта 2011 года в 10 часов 00 минут в здании администрации Алчарского СДК по адресу: Чувашская Республика, Моргаушский район, д. Алчары, улица Центральная, дом 35.

2. Настоящее постановление подлежит официальному опубликованию в районной газете «Знамя победы».

Глава администрации Ильинского сельского поселения Ю.В. ПЕРЦЕВ.

Проект муниципального правового акта

Об изменении разрешенного использования земельного участка

Руководствуясь п.10 ст.3 Федерального закона от 25 октября 2001 года №137-ФЗ «О введении в действие Земельного кодекса Российской Федерации», с учетом результатов публичных слушаний постановляю:

изменить разрешенное использование земельного участка с кадастровым номером 21:17:020901:58, из категории «земли населенных пунктов», местоположение: Чувашская Республика, Моргаушский район, Ильинское сельское поселение, д. Алчары, ул. Центральная, д. 36 общей площадью 8000 кв.м. с «для содержания Алчарской начальной школы» на «для ведения личного подсобного хозяйства».

С предложениями по проекту муниципального правового акта «Об изменении разрешенного использования земельного участка» обращаться в администрацию Ильинского сельского поселения Моргаушского района Чувашской Республики с 8-00 до 17-00 часов, кроме выходных дней. Последний день приема предложений 23 марта 2011 года до 9-00 часов.

Администрация Моргаушского района сообщает о наличии свободного земельного участка, распределяемого на праве аренды из категории «земли сельскохозяйственного назначения» с кадастровым номером 21:17:110101:152, местоположение: Чувашская Республика, Моргаушский район, Орининское сельское поселение, участок расположен в юго-западной части кадастрового квартала 21:17:110101, для ведения личного подсобного хозяйства, площадью 4000 кв.м.;

Заявки принимаются в течение месяца с даты опубликования объявления по адресу: 429530, село Моргауши, улица Мира, дом 6 (здание администрации), кабинеты № 312 и 317, с 8-00 час. до 17-00 час. ежедневно, кроме выходных дней. Телефон для справок: 62-2-66.

18 марта с 8-00 до 16-00 часов Ульяновская обувная фабрика проводит выставку-продажу обуви из натуральной кожи Ульяновской, Беларусской фабрик и других российских производителей. 3-6.

Продается сено в тюках, в неограниченном количестве, с доставкой. Сено местное, непривозное, высокого качества. Тел.: 8-906-384-48-30. Сергей. Тел.: 8-927-990-39-08. Вася. 1-5.

СОТОВЫЙ ПОЛИКАРБОНАТ
Приглашаем к сотрудничеству оптовиков и ИП.
Тел.: (8352) 63-69-08, 28-34-90.

Муркаш районенчи «Сентеру Ялавэ» хаçат УЧРЕДИТЕЛЬСЕМ:
Чăваш Республикин Культура, национальносен ёсёсен, информации политикнине тата архив ёсёсен министрствин.
ЧР Культура, национальносен ёсёсен, информации политикнине тата архив ёсёсен министрствин «Муркаш районенчи «Сентеру Ялавэ» хаçат редакциё» автономн учреждениё.

Тёп редактор А.И. ТИХОНОВ.
АДРЕС: 429530, Чăваш Республики, Муркаш ял, Мир урамё, 9А сурт.
ТЕЛЕФОНСЕМ: тёп редактор - 62-1-36, яваплă секретарь - 62-2-82, бухгалтери - 62-1-35, пайсем: общество пурнаç пайё - 62-2-82, экономика тата социалла пурнаç пайё - 62-1-38. Факс: 62-1-36; E-mail: morpress@cbx.ru, redaction@cbx.ru

Сыхан, информация технологисен тата массалла коммуникаци сферине пăхса таракан Федераллă службăн Чăваш Республикнине – Чăваш Енне ёслекен управленийё 2009 сұлхи раштаван 7-мешенче ПИ ТУ 21-00073 № регистрациленэ.

Тав сăмахэ

Терес ялёнче пуранна Николай Спиридонович Шишкина юлашки сула асатма пулăшнăшан, йывăр хуйха пирённе пайланăшан район администрацийен пуслăхне Ю.А. Иванова, унан сумёсене, вай ертсе пыракан коллектива, ял хушалахан предпрятийёсемпе учрежденийёсен коллективёсене, ял тарăхёсен пуслăхёсене, ял-йыша, тус-юлташсене, пушкисене, тавансене, унта пына пётэм халаха чун-чёререн тав таватпăр.

Шишкинсен семйи.

Пёлтерусем. Объявления

- Требуются механизаторы на трактора Т-150К. Тел.: 62-6-70, 8-952-029-80-03. ***
- Продаю конную телегу на резиновых колесах. Мопед «Верховина» без колес. Тел.: 8-906-133-29-55. ***
- Куплю автомобили любой марки, в любом состоянии. Постоянно. Тел.: 89196645058. ***
- Комбикорма, отруби, ячмень. Доставка от 1 т. Тел.: 89279920519. 1-5. ***
- Спутниковое ТВ. Установка в короткие сроки. Качество, гарантия, обслуживание. Тел.: 89278527475. 1-2. ***
- Парикмахерская «ШАРМ» оказывает все виды парикмахерских услуг. Любая жен. и муж. стрижка – 100 руб., дет. – 50 руб. Покупает волосы. Ремонт стиральных машин-автоматов с выездом на дом. Тел.: 8-962-599-04-70, 8-953-010-21-34. ***
- Продаем: доски 25-50 мм (обрезные, необрезные), брус любого сечения, жерди, подтоварник. Изготовим на заказ: срубы, беседки любого размера. Цена договорная, доставка по району бесплатно. Тел.: 8-927-667-28-32, 8-919-656-13-84. 1-5. ***
- Ёне, вăкăр, пăру туянатăп. Тел.: 60-7-10, 8-905-343-60-63. 5-5. ***
- Продаю сено в рулонах. Тел.: 8-905-342-42-10. ***
- Продаем сено и солому в тюках и рулонах. Доставка или сеновывоз. Тел.: 89603138668, 89063872342. ***
- Куплю старинные монеты, советские монеты до 1961 г., бумажные купюры до 1961 г., колокольчики, самовары, чувашские наряды с монетами. Дорого. Тел.: 89276657652. ***
- Продаем: культиваторы: КПЭ-3,8, КПС-4; сеялки: СЗ-3,6; БДТ-7, БДТ-3; ДТ-75 – бульдозер, ДТ-75 – пропашной, Т-150 (дв. СМД); экскаватор ЭО-3323А; а/м ГАЗ-53Б, Урал – «сельхоз», УАЗ. Тел.: 62-6-70, 8-952-029-80-03. ***

0% за кредит
0% первый взнос
24 срок кредита, мес.

Лидер
ВСЕГДА НИЗКИЕ ЦЕНЫ!

Районти «Сентеру Ялавэ» хаçат редакцийен коллективё ял хушалахан пайен ертусин А.П. Белован амашё **Зоя Павловна БЕЛОВА** вилсе кайна пирки вёсен семйипе тата таванёсемпе пёрле чёреерен хурланни синчен пёлтерет.

УКС, архитектуры и ЖКХ администрации Моргаушского района выражает глубокое соболезнование Аникиной В.А. по поводу кончины **ОТЦА.**

ООО «Управляющая компания ЖКХ» Моргаушского района выражает глубокое соболезнование специалисту УКС, архитектуры и ЖКХ администрации Моргаушского района Аникиной В.А. в связи с невосполнимой утратой - кончиной **ОТЦА.**

Коллектив ФСК «Сывлăх» выражает глубокое соболезнование Беловой И.Н. и Белову А.П. в связи с безвременной кончиной свекрови и матери **БЕЛОВОЙ Зои Павловны.**

«СПК-племзавод «Свобода» правленийё **Зоя Павловна БЕЛОВА** пенсионерка вилсе кайна пирки унан сывах таванёсемпе пёрле чёреерен хурланни синчен пёлтерет.

Кашмаши пётёмешле пелу паракан тёп шкул коллективёпе вёренекенсем кунта пуламаш классне вёрентекен Е.П. Павлован амашё **Зоя Павловна БЕЛОВА** вилсе кайна пирки унан семйипе тата сывах таванёсемпе пёрле чёреерен хурланни синчен пёлтересчэ.

Шупашкарти «Альфа-Агро» кичёллэ яваплăхлă общество коллективё коммерциллэ директор сумён С.П. Белован амашё **Зоя Павловна БЕЛОВА** вилсе кайна пирки вёсен семйипе тата сывах таванёсемпе пёрле тараннан хурланни синчен пёлтерет.

Калăпăшэ 1 пичет листи.
Ал сыравёсене рецензиленесчэ, каялла таварса пачасчэ, 2 страницăран пысăкраххисене йышăнмасчэ.
Рекламăпа пёлтерусен чăнлăхёшен вёсене паракансем, яваплă.

ИЗДАНИ ИНДЕКС: 54822.
Хаçат чăвашла юн тата шăмат кунсерен тухать.
Номер дежурный Макарова Р.А.
Пичете панă 15.03.2011 ç.
Пичете памалли вăхăт: графике – 17 сек. 20 мин, чăннипе – 17 сек. 20 мин.
Заказ Тираж 4329.